

Handläggare
Linda Persson
Telefon: 08 508 29 606**Till**
Kommunstyrelsen

Strategi för Fossilbränslefritt Stockholm 2040

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Förslag till Strategi för Fossilbränslefritt Stockholm 2040 godkänns.
2. Nämnder och bolagstyrelser med genomförandansvar ska genomföra åtgärder i enlighet vad som framgår i strategin och särskilt redovisa dessa i sina verksamhetsplaner.
3. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska genomföra utredningar med förslag till åtgärder i enlighet med vad som framgår av strategin.
4. Åtgärdsplan för klimat och energi 2012-2015, dnr 303-172/2012, utgår.
5. Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050, dnr 303-496/2013, utgår.
6. Kommunstyrelsen ska göra en samlad översyn av strategin senast 2018.

Lars Rådch
Stadsdirektör

Ingela Lindh
Biträdande stadsdirektör

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslöt i samband med budget 2015 att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2040 och att utsläppen ska minska till högst 2,3 ton koldioxidekvivalenter (CO₂e) per invånare år 2020. Kommunstyrelsen uppdrogs att tillsammans med miljö- och hälsoskydds nämnden ta fram en

strategi för att nå klimatmålet 2,3 ton CO₂e per stockholmare år 2020 samt en färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040. Dessa två uppdrag presenteras gemensamt i kommunstyrelsens förslag till strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040.

Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 utgör riktlinje för de klimatrelaterade målen i stadens miljöprogram 2016-2019 och för målet om fossilbränslefrihet 2040. Strategin tar sin utgångspunkt i den rådande fossilbränsleanvändningen och går sedan sektorsvis igenom trender, prognos och potential för måluppfyllelse till 2040 samt etappmålet till 2020.

Strategin är i huvudsak uppdelad i tre av miljöprogrammets målområden; hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter samt resurseffektiva kretslopp och identifierar utmaningar och nödvändiga insatser och fördelar genomförandansvar för dessa.

Till 2040 identifieras ett stort antal strategiskt viktiga utmaningar för fossilbränslefrihet som staden behöver bemöta och bereda underlag till beslut. De systemgränser som stadens klimatmål är baserade på och som strategin tar sin utgångspunkt ifrån är snäva och stadsledningskontoret vill understryka att de lösningar som kan komma att krävas förutsätter ett betydligt vidare angreppssätt. Stadsledningskontoret vill betona att det regionala perspektivet bör vara vägledande i beredningen av de beslutsunderlag som förestår, framförallt inom transportsektorn.

Strategin utgör en miniminivå för att kunna nå det långsiktiga målet. Ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040 innebär en strukturomvandling och det är väsentligt att Stockholms stad kontinuerligt prövar möjligheten till en snabbare takt och mer omfattande insatser i klimatarbetet genom att se över strategin inför revideringen av miljöprogrammet och fastställandet av nya etappmål.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt i samband med budget 2015 att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2040 och att utsläppen ska minska till högst 2,3 ton koldioxidekvivalenter (CO₂e) per invånare år 2020. Kommunstyrelsen uppdrogs att tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en strategi för att nå klimatmålet 2,3 ton CO₂e per stockholmare år 2020 samt en färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040. Dessa två uppdrag presenteras gemensamt i kommunstyrelsens förslag till strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040.

Ärendet

Strategi för fossilbränslefritt Stockholm utgör riktlinje för de klimatrelaterade målen i stadens miljöprogram 2016-2019 och för målet om fossilbränslefrihet 2040. Strategin tar sin utgångspunkt i den rådande fossilbränsleanvändningen och går sedan sektorsvis igenom trender, prognos och potential för måluppfyllelse till 2040 samt etappmålet till 2020.

Strategin är i huvudsak uppdelad i tre av miljöprogrammets målområden; hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter samt resurseffektiva kretslopp och identifierar utmaningar och nödvändiga insatser och fördelar genomförandeansvar för dessa.

Målet om 2,3 ton CO₂e till 2020 uttrycks i miljöprogrammet och berör samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Genom beslut av denna strategi ges ett antal utpekade nämnder och bolagsstyrelser ett särskilt genomförandeansvar för olika prioriterade insatser. Respektive nämnd och bolagsstyrelse med genomförandeansvar ansvarar för att fastställa, genomföra och följa upp de insatser som ingår i strategin. I det ansvaret ingår att analysera vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva för staden. För åtgärder till och med 2018 finns i stadens budget en särskild satsning på klimatinvesteringar och strategin ger vägledning kring vilka områden som är prioriterade i fördelningen av dessa medel samt indikerar behov av budgetprioriteringar på längre sikt.

Insatserna för att nå etappmålet till 2020 är mer åtgärdsinriktade medan insatserna för fossilbränslefrihet 2040 är av mer strategisk karaktär. Till 2040 identifieras ett stort antal strategiskt viktiga utmaningar för fossilbränslefrihet som staden behöver bemöta och bereda underlag till beslut. Merparten av dessa utmaningar ligger utanför stadens rådighet varför ett bredare angreppssätt krävs för att bereda väg för fossilbränslefrihet.

Stockholm ligger i framkant och ska fortsatt vara en föregångare för städernas klimatarbete och den föreslagna strategin utgör en miniminivå. Omvärldsförutsättningar och ett offensivt arbete inom området ska möjliggöra beslut om ambitionshöjningar redan före 2020. Utöver riktade åtgärder föreslås också ett antal utredningar som syftar till att ta fram åtgärdsinriktade handlingsprogram och därmed möjliggöra ett antal beslut under perioden fram till 2020.

I samband med framtagandet av ett reviderat miljöprogram för nästkommande period bör det fastslås en reviderad målnivå för minskade växthusgasutsläpp. I samband med revideringen av

miljöprogrammet föreslås kommunstyrelsen att se över denna strategi.

Strategin lägger fram beräkningar över de utsläppsreduktioner som krävs för att nå klimatmålen. De insatser som läggs fram inom strategin är de som bedöms ge störst reduktion och där stadens nämnder och bolag har störst rådighet och där konsekvenserna i övrigt bedöms som acceptabla. De insatser som föreslås i strategin är följande:

Hållbar energianvändning

- Staden säkerställer att Fortum Värme genomför sitt beslut att avveckla kolanvändningen. Stadens ambition är att kolanvändningen ska vara avvecklad till år 2020. En plan för avveckling av KVV6 ska redovisas senast 2017.
  - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen
- Staden samverkar med berörda aktörer för att användningen av fossila oljor för spetslast hos energibolag, sjukhus m.m. ersätts av förnybara bränslen och avrapporterar utvecklingen 2018.
  - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen
- Staden bistår Fortum Värme i dess arbete med Öppen fjärrvärme genom att utreda möjligheterna till ytterligare anslutningar. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
  - Genomförandeansvar: Exploateringsnämnden tillsammans med koncernstyrelsen för Fortum Värme
- Staden ska utreda möjligheterna att till öka mängden förnybar el som produceras i staden. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
  - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen, Fortum Värme och miljö- och hälsoskydds nämnden
- Staden ska verka för att styrmedel, lagstiftning och regelverk stödjer en fossilbränslefri energianvändning.
  - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen

Etappmålet om högst 2,3 ton till 2020 motsvarar ett reduktionsbehov om 285 000 ton för energianvändningen inom bebyggelsen och ska uppnås genom följande åtgärder och årligen följas upp inom ramen för miljöprogrammet

- Staden ska vidta åtgärder för att säkerställa klimatsmart fjärrvärme som sammantaget reducerar utsläppen med minst 240 000 ton CO₂e till 2020.
  - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen och Fortum Värme

- Staden ska vidta åtgärder för energieffektivisering med tio procent jämfört med referensåret 2015 inom stadens verksamheter som sammantaget reducerar utsläppen med minst 20 000 ton CO₂e till 2020.
  - Genomförandeansvar: Samtliga av stadens nämnder och bolagsstyrelser men i synnerhet Fastighetsnämnden och bolagsstyrelserna för Svenska bostäder, Stockholmshem, Familjebostäder, Micasa och SISAB

- Staden ska vidta åtgärder för att ställa krav på att energianvändningen i nyproducerade byggnader på av staden anvisad mark ska vara högst 55 kWh/m² Atemp med sikte mot 45 kWh/m² Atemp som sammantaget reducerar utsläppen med minst 25 000 ton CO₂e.
  - Genomförandeansvar: Exploateringsnämnden

- Staden ska vidta åtgärder för att uppnå en egen energiproduktion baserad på solenergi motsvarande 10 procent av elanvändningen som sammantaget reducerar utsläppen med minst 1 000 ton CO₂e.
  - Genomförandeansvar: Fastighetsnämnden och bolagsstyrelserna för Svenska bostäder, Stockholmshem, Familjebostäder, Micasa och SISAB

Miljöeffektiva transporter

- Staden ska ta fram en handlingsplan för fossilbränslefrihet inom vägtransportsektorn och utreda möjligheterna till att utfärda förbud mot fossilbränsleförsäljning till år 2040 med delmål till 2030. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
  - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden.

- Staden verkar för att styrmedel, lagstiftning och regelverk stödjer en fossilbränslefri transportsektor.
Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen
- Staden utreder åtgärder för fossilbränslefri sjöfart. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017
  - Genomförandeansvar: Styrelsen för Stockholms Hamnar
- Staden tar fram en handlingsplan för användande av fossilbränslefria arbetsmaskiner. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
  - Genomförandeansvar: Exploateringsnämnden och trafiknämnden.
- Staden verkar för att miljözoner införs i kommunen som innebär att fordon med fossila bränslen ej tillåts från senast år 2040.

Etappmålet om högst 2,3 ton till 2020 motsvarar ett reduktionsbehov om 228 000 ton inom transportsektorn och ska uppnås genom följande åtgärder och årligen följas upp inom ramen för miljöprogrammet:

- Staden ska vidta åtgärder för att minska biltrafiken som sammantaget motsvarar en reduktion av utsläppen med minst 80 000 ton CO₂e
  - Genomförandeansvar: Trafiknämnden
- Staden ska vidta åtgärder för att minska den fossila energianvändningen i transportsektorn som motsvarar en reduktion om minst 140 000 ton CO₂e
  - Genomförandeansvar: Miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden tillsammans med kommunstyrelsen
- Staden ska vidta åtgärder för klimateffektiva transporter i stadens organisation som sammantaget motsvarar en reduktion om minst 8 000 ton CO₂e
  - Genomförandeansvar: Servicenämnden

Resurseffektiva kretslopp

- Staden ska utreda möjligheterna till att minska plasten i avfallet som går till förbränning. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
  - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen tillsammans med Stockholm Vatten Avfall och Fortum Värme
- Staden ska ta fram en utredning för att säkerställa en ökad produktion av biogas för att möta behovet av att ersätta fossilt naturgas. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast 2017
  - Genomförandeansvar: Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillsammans med koncernstyrelsen

Ettappmålet om högst 2,3 ton till 2020 kräver en reduktion om minst 20 000 ton CO₂e som ska uppnås genom följande åtgärd och årligen följas upp inom ramen för miljöprogrammet:

- Staden ska vidta åtgärder för ökad biogasproduktion som sammantaget motsvarar en reduktion 20 000 ton
  - Genomförandeansvar: Styrelsen för Stockholm Vatten AB

Kompensation

- Staden ska utreda möjligheterna till att skapa kolsänkor i staden för att kompensera eventuellt kvarvarande rester av fossila bränslen. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017
  - Genomförandeansvar: Koncernstyrelsen för AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad

Fossilbränslefri organisation 2030

- Staden ska ta fram en handlingsplan för att staden som organisation ska vara fossilbränslefri 2030. Utredningen med förslag till åtgärder ska vara färdig för beslut senast år 2017.
  - Genomförandeansvar: Kommunstyrelsen tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets stadsutvecklingsavdelning med underlag från miljöförvaltningen med stöd av exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Stockholm Vatten avfall AB samt AB Fortum Värme, samägt med Stockholms stad.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kommunfullmäktige har beslutat att staden ska vara fossilbränslefri 2040 med ett etappmål om högst 2,3 ton CO₂e per invånare 2020. Stadsledningskontoret kan konstatera att stadens mål speglar den utsläppsreduktion som krävs globalt för att nå Parisavtalets mål. Städer står för cirka 70 procent av de globala utsläppen och staden har stora möjligheter att till att agera internationell förbild i det arbetet. Stockholms mål stämmer väl överens med regeringens målsättning om att Sverige skall bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer har goda förutsättningar till att kombinera minskad klimatpåverkan och en väl utvecklad välfärd.

Strategin belyser ett vitt spektrum av utmaningar som staden behöver bemöta för att nå målet om fossilbränslefrihet till 2040. Staden har ett begränsat mandat över de utmaningar som identifierats och stadsledningskontoret kan konstatera att staden är starkt beroende av vad som sker i regionen jämte andra omvärldsfaktorer. De systemgränser som stadens klimatmål är baserade på och som strategin tar sin utgångspunkt ifrån är snäva och stadsledningskontoret vill understryka att de lösningar som kan komma att krävas förutsätter ett betydligt vidare angreppssätt. Stadsledningskontoret vill betona att det regionala perspektivet bör vara vägledande i beredningen av de beslutsunderlag som förestår, framförallt inom transportsektorn.

Strategin följs upp inom ramen för den ordinarie uppföljningen av de klimatrelaterade målen i miljöprogrammet. Strategin ska också utgöra en grund för kommunstyrelsens ansvar för att driva på och följa upp stadens insatser för fossilbränslefrihet. Stadsledningskontoret kan därför konstatera att denna strategi mer integrerad i stadens styrning och uppföljning än föregående planer och detta bedöms utgöra en framgångsfaktor.

Stadsledningskontoret avser att återkomma med förtydligade anvisningar kring uppföljningen av strategin. Dessutom knyts finansiella resurser till implementeringen av strategin vilket är ytterligare stärker stadens förutsättningar till att nå resultat. Medel ur den särskilda satsningen på klimatinvesteringar inom

mandatperioden fördelas av kommunstyrelsen och strategin ger vägledning kring vilka områden som är prioriterade i den fördelningen. Medel kan ges till åtgärder som avser investering eller reinvestering som kan genomföras under ett budgetår samt har ett tydligt samband med stadens miljöprogram klimatstrategi för fossilbränslefrihet 2040. Medlen kan ges till projekt redan finns planlagda för att växla upp eller tidigarelägga investeringen för större och tidigare klimatnytta. Stadsledningskontoret anser att fördelningen av medel ska styras av principen att de tillfaller investeringar som har störst klimatnytta, det vill säga störst minskning av växthusgasutsläpp per investeringskrona samt att investeringar görs inom de sektorer där fossilbränsleberoendet är stort. Investeringar för att anpassa Stockholm till ett klimat i förändring omfattas också av denna särskilda satsning. Stadsledningskontoret vill understryka möjligheten till att kombinera klimatinvesteringsmedlen med extern medfinansiering, till exempel den statliga satsningen *Klimatklivet* samt EU-medel.

Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att staden som organisation leder och går före i arbetet med att lämna den fossila eran och fullgör systemskiftet genom att utreda möjligheterna till att bli en fossilbränslefri organisation redan 2030.

Stadsledningskontoret ser också ett stort värde av att staden fortsätter att vara ett fördedöme inom det internationella klimatarbetet. Staden bör därför stärka sina insatser med syfte att både inspirera andra städer att följa stadens exempel men även för att ta hjälp av och inhämta goda exempel från andra framgångrika städer.

Stadsledningskontoret vill slutligen understryka behovet att kontinuerligt pröva möjligheten till en snabbare takt och mer omfattande insatser inom klimatområdet. Därför bör strategin som helhet ses över senast 2018 för att fastställa ambitiösa etappmål och skapa en så kallad målbana fram till 2040.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att förslaget till Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 godkänns.